

Mottagare
Regionstyrelsen

Regeringsbeslut - Uppdrag att föreslå åtgärder som kan ingå i Sveriges nationella och regionala partnerskapsplan för perioden 2028-2034

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att inlämna upprättade underlag till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Sammanfattning

Regeringen har gett regionerna och Gotlands kommun i uppdrag att ta fram underlag till Sveriges nationella och regionala partnerskapsplan för perioden 2028–2034. Uppdraget genomförs i samverkan inom NUTS 2-området Småland och Öarna, där Region Gotland samarbetar med Jönköpings län, Kalmar län och Kronoberg. Underlaget beskriver centrala ekonomiska, sociala, miljömässiga och territoriella utmaningar och bygger på regionala utvecklingsstrategier, kompletterade med nationell och europeisk statistik.

Analysen visar att Småland och Öarna står inför flera sammanlänkade strukturella utmaningar, bland annat kopplade till demografisk utveckling, kompetensförsörjning, tillgänglighet, näringslivets omställning samt klimat, energi och robusthet. Regionen präglas av stora landsbygder, ett exportberoende och transportintensivt näringsliv samt särskilda förutsättningar i Gotlands ö-läge. Samtidigt finns betydande styrkor i form av en stark industriell bas, många små och medelstora företag, god tillgång till naturresurser samt potential inom bioekonomi, livsmedel, besöksnäring och grön omställning.

Utmaningarna är ömsesidigt beroende och kräver ett samordnat, platsbaserat och systemorienterat arbetssätt. Det finns behov av riktade investeringar och insatser för att stärka kompetensförsörjning, inkludering, fysisk och digital tillgänglighet, innovation och kapitalförsörjning samt klimatomställning, energisystem och försörjningsberedskap. Arbetet har letts av Region Kronoberg i nära samverkan mellan regionerna och med löpande förankring i både tjänstemanna- och politiska strukturer.

Ärendebeskrivning

Regeringen har erbjudit regionerna och Gotlands kommun att ta fram underlag inför arbetet med Sveriges nationella och regionala partnerskapsplan för perioden 2028–2034. Uppdraget inkom den 23 januari 2026 och regionerna ska

lämna sina svar till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 12 juni.

Samtidigt har regeringen gett flera myndigheter i uppdrag att ta fram den nationella och regionala partnerskapsplanen. Tillväxtverket samordnar arbetet och ansvarar ytterst, medan Jordbruksverket, Svenska ESF-rådet och Migrationsverket också deltar i genomförandet.

Regionerna ska i sina underlag beskriva de viktigaste ekonomiska, sociala, miljömässiga och territoriella utmaningarna samt bidra med analyser som kan ligga till grund för framtida investeringar och andra insatser inom EU:s sammanhållningspolitik.

De regionala utvecklingsdirektörerna beslutade gemensamt att regionerna ska samordna sina svar inom respektive NUTS 2-områden. Mot denna bakgrund har Region Gotland tagit fram sitt svar tillsammans med Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Kronoberg.

Underlaget belyser strukturella faktorer som påverkar långsiktig konkurrenskraft, social sammanhållning och territoriell utveckling. Det analyserar även socioekonomiska och territoriella utmaningar som är relevanta för regional utvecklingspolitik och EU:s sammanhållningspolitik inför perioden 2028–2034. Regionerna har baserat underlaget på regionala utvecklingsstrategier, smarta specialiseringsstrategier och andra relevanta regionala strategier som behandlar strukturella utvecklingsfrågor. De har kompletterat detta med regionala, nationella och europeiska data. Jämförelser med EU bygger huvudsakligen på harmoniserad statistik från Eurostat (vanligtvis 2022–2023), kompletterad med mer aktuella preliminära uppgifter där sådana finns.

Underlaget syftar inte till att ge en fullständig analys av alla sektorspolitiska områden, men beaktar kopplingar till angränsande politikområden. Exempelvis behandlar det inte den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) i sin helhet, och det analyserar transportinfrastruktur främst ur ett regionalt perspektiv.

Sammanfattningsvis visar underlaget att Småland och Öarna står inför flera sammanlänkade strukturella utmaningar kopplade till demografi, kompetensförsörjning, tillgänglighet, näringslivets omställningsförmåga samt klimat, energi och robusthet. Småland och Öarna präglas av stora landsbygder, ett transportintensivt och exportberoende näringsliv samt, i Gotlands fall, ett särskilt ö-läge, vilket skapar både möjligheter och sårbarheter.

Samtidigt finns betydande styrkor i form av en stark industriell bas, många små och medelstora företag, god tillgång till naturresurser samt potential inom bioekonomi, livsmedel, besöksnäring och grön omställning.

Utmaningarna är tätt sammankopplade och kräver ett samordnat, platsbaserat och systemorienterat arbetssätt. Det finns ett tydligt behov av investeringar och insatser som stärker kompetensförsörjning, inkludering, fysisk och digital

tillgänglighet, innovation och kapitalförsörjning samt klimatomställning, energisystem och försörjningsberedskap.

Region Kronoberg har lett arbetet enligt överenskommelse mellan de fyra regionala utvecklingsdirektörerna, och har tillsammans med en arbetsgrupp, bestående av cirka två representanter från varje övrig region i Småland och Öarna, tagit fram underlaget under våren. Arbetet inleddes med en gemensam workshop i Växjö där deltagarna lyfte fram regionala utvecklingsstrategier samt andra relevanta handlingsplaner, program och analyser. Därefter har regionerna arbetat i arbetsgrupper med sakkunniga inom respektive område, som löpande har bistått genom att ta fram underlag, granska utkast och föreslå justeringar.

Region Kronoberg har löpande rapporterat arbetet till styrgruppen, som består av de fyra regionala utvecklingsdirektörerna i Småland och Öarna. Regionerna har också förankrat arbetet externt med bland annat Almi Invest och länsstyrelserna samt med regionala politiska företrädare, främst genom representanter i politikforum och ledamöter i det strategiska partnerskapet för Småland och Öarna.

Region Gotland tar även fram ett eget yttrande för att belysa det territoriella avbräck som ö-läget medför och för att påminna om förekomst av legala förutsättningar, strategiska arbeten och analys som understödjer ett beaktande av öar i Sveriges nationella och regionala partnerskapsplan för perioden 2028-2034.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det framtagna underlaget ger en välgrundad och relevant bild av de strukturella utmaningar och utvecklingsförutsättningar som präglar Småland och Öarna. Analysen fångar centrala samband mellan demografi, kompetensförsörjning, näringsliv, tillgänglighet och klimat- och omställningsfrågor, och tydliggör behovet av ett sammanhållet och platsbaserat perspektiv i det regionala utvecklingsarbetet.

Vidare bedömer förvaltningen att underlaget utgör en ändamålsenlig grund för dialog med nationell nivå inför utformningen av den nationella och regionala partnerskapsplanen. Det är särskilt viktigt att de identifierade behoven av investeringar i kompetensförsörjning, innovation, infrastruktur, klimatomställning och beredskap får tillräckligt genomslag i kommande prioriteringar i EU:s sammanhållningspolitik. Detta gäller även Gotlands unika ö-läge och de särskilda utmaningar som detta medför.

Förvaltningen ser positivt på den samverkan som har skett mellan regionerna inom Småland och Öarna och bedömer att det gemensamma arbetssättet stärker möjligheterna att synliggöra såväl gemensamma utmaningar som regionala särdrag. Detta skapar bättre förutsättningar för träffsäkra och effektiva insatser på regional, nationell och europeisk nivå.

Förvaltningen rekommenderar dock att Region Gotland upprättar ett separat yttrande, som biläggs handlingarna, för att tydliggöra och särskilt lyfta de

särskilda territoriella utmaningar som ö-läget medför och för att ta höjd för de regionala politiska prioriteringarna. Yttrandet stödjer till fullo det arbete som tagits fram i samverkan inom NUTS 2-området Småland och Öarna.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att ärendet ligger inom Region Gotlands regionala utvecklingsansvar att bidra med underlag till nationell planering, genomförande och uppföljning av EU:s sammanhållningspolitik. Förslaget bedöms inte medföra några rättsliga konsekvenser.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att ärendet i sig inte medför några direkta ekonomiska konsekvenser. På längre sikt kan dock de prioriteringar som lyfts i underlaget få betydelse för tillgången till EU-medel och andra investeringar i regionen.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att ärendet indirekt berör barn och unga, särskilt genom frågor kopplade till utbildning, kompetensförsörjning, jämlika livsvillkor och framtida etablering på arbetsmarknaden.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att ärendet har relevans ur ett jämställdhetsperspektiv, då skillnader i arbetsmarknadsdeltagande, utbildning och livsvillkor mellan kvinnor och män lyfts som en del av de strukturella utmaningarna.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att ärendet i hög grad beaktar geografiska förutsättningar, där särskilt landsbygdernas villkor och Gotlands ö-läge lyfts som centrala faktorer för utveckling, tillgänglighet och robusthet.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att ärendet har stor relevans ur ett klimat- och miljöperspektiv, då klimatomställning, energiförsörjning och hållbar resursanvändning utgör centrala delar av analysen och de framtida prioriteringarna.

Beslutsunderlag

Bilaga Utmaningar och strukturella förutsättningar i Småland och Öarna

Bilaga Åtgärder Småland och Öarna

Yttrande Region Gotland Sveriges nationella och regionala partnerskapsplan för perioden 2028-2034

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-13

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiöndirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet